

М. Ф. Котляр, А. Г. Плахонін

Перемиль

ПЕРЕМІЛЬ — давньоруське та середньовічне місто у Волинській землі, центр однойменної волості. Нині село Луцького р-ну Волинської обл. П. вперше згаданий у «Повісті минулих літ» під 1097, коли волинський князь Давид Ігорович запропонував це місто осліпленому теребовльському князю Васильку Ростиславичу замість Теребовля. За доби удільної роздробленості у П. інколи сиділи волинські князі. У «Галицько-Волинському літописі» вказано, що після смерті галицько-волинського князя Романа Мстиславича його сини Данило Галицький і Василько Романович разом із матір'ю княжили в «малих городах Тихомлі й Перемилі». 1228 у П. недовго княжив Ярослав Інгварович. По входженні до складу Великого князівства Литовського в П. був замок, що належав князю Любарту Гедиміновичу. 1430 за великого князя литовського Вітовта П. отримав Маґдебурзьке право. Саме тоді зведено кам'яну церкву Святої Покрови Богородиці, 1800 на її місці побудовано дерев'яний храм. У 16—17 ст. в околицях міста діяв монастир св. Іоанна Кушника. У 15 ст. П. був центром однойменного повіту, пізніше — волості. Від кінця 15 ст. — у власності князів Четвертинських, Вишневецьких, Санґушків-Каширських. Наприкінці 16 ст. П. утратив статус міста. 1651 під час битви під Берестечком його повністю знищено. Від кінця 17 ст. належав магнатським і шляхетським родам Лещинських, Скржинських, Пйотрушевських. Залишки палацу останніх, відомі за малюнком Н. Орди, остаточно розібрані 1914. Під час археологічних розкопок 1964—65, 1985—86, 1995 досліджено городище площею 1,1 га на лівому березі р. Стир (притока Горині, басейн Дніпра), з напольного боку відкрито залишки валу. Площа посаду значно більша, однак вона вивчена поки що недостатньо. Знайдено сліди залізодобувної й залізообробної промисловості, кераміку, знаряддя праці, предмети озброєння, починаючи від кінця 10 ст. Висловлене деякими дослідниками припущення про входження П. до складу т. зв. Червенських міст археологічного підтвердження не знайшло.

Рекомендована література

1. Ратич О. О. Стародавній Перемиль // 34 наук. конф. Львів. ун-ту, присвячена підсумкам н.-д. роботи за 1964: Тези доп. Л., 1965;
2. Терський С. В. Оборонний комплекс середньовічного волинського міста Перемиля // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. Держава та армія. 2007. Вип. 584;

3. Колосок Б. Перемиль на Волині // Студії і матеріали з історії Волині: 2009. Кременець, 2009.

Бібліографічний опис:

Перемиль / М. Ф. Котляр, А. Г. Плахонін // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-881218>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).